

POCIESZNY (67) *ai*

pocieszny (65), **pocieszon** (1), pocieszny *a.* pocieszon (1).

o oraz *e jasne.*

comp pocieszniejszy (4), pocieśniejszy (1) *SkarKaz.*

sg m N pocieszny, pocieszniejszy (4). ◊ *G* pociesz(n)e(go) (2). ◊ *A* pocieszny (4). ◊ [*I* pociesznym.] ◊ *f N* pocieszna (4), pociesz(n)a (1). ◊ *G* pociesz(n)e(j) (4). ◊ *A* pocieszna (3). ◊ [*V* pociesz(n)a.] ◊ *n N* (*attrib*) pociesz(n)e (6), (*praed*) pocieszno (1) *WysKaz.* ◊ *G* pociesz(n)ego, pocieszniejszego (11); -ého (2), -(e)go (9). ◊ *A* pociesz(n)e (5). ◊ *I* pociesznym (1). ◊ *L* pociesznym (1). ◊ *m a. n I* pociesznym (1). ◊ *pl N subst* pocieszne (6); [-é], -(e) (6). ◊ *G* pociesznych (1). ◊ *A subst* pociesz(n)e (11). ◊ *L* pocieszniejszych (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Przynoszący ulgę, ukojenie w smutku lub innej przykrości, dodający otuchy, przynoszący nadzieję; consolatorius Mącz, Vulg, Calep, Cn; consolabilis Calep, Cn [przeważnie jako określenie wyrazów oznaczających tekst, jakąkolwiek fabułę, treść, naukę, morał] (40) : RejKupSekl a5v; DiarDop 108; LubPs V5v marg; KrowObr 187; ná ktorým [testamencie] fynowi święte á pocieśfne náuki dáie/ iákoby fie przeciwko Bogu/ yludziom [!] záchowywać miał. Leop Tob 4 arg; oczekiwáią ná przyźłym Seymie Piothrkowfkim/ zdrowego y pocieśfnego głofu/ w ninieyfzym fmuthku Twym OrzRozm A3v; Mącz 400b; SarnUzn H6; Day Boże/ byś co przynioł pocieśfnego. KochOdpr B3; SkarŻyw 201 marg, 227 marg, 373, 511, 542; MWilkHist Iv; KRólewno lutnie złotéy/ y rymów pocieśfnych/ Ochłódo myśli tefznych: Ty lámá powiedz/ á krés náznác/póki mamy Płákác/ gdy przyaciela miłego ftradamy? KochPieś 39; Calep 248a [2 r.]; LatHar 248, 463; PowodPr 47; A potym o przyczynách tych o zmartwychwftaniu wywodow ták wielkich/ o pokoiu y bliznách ran Pánfkich/ pocieśfne wam náuki z dárú Bożego przyniefiemy. SkarKaz 204a, 551b, 609a; VotSzl B2.*

pocieszny komu (3): *KrowObr* 48; *BudBib Ps* 76/9; O PRAWDZIWEY Sczęśliwości y Błogofławieńftwie iáko onego doftąpić/ y w nim żyć ná świećie możemy/ z Piímá świętego [!] y inych Autorow náuki bárzo pocieśfne á miłe ludziam nabożnym. *KołakSzczeńł kt.*

W połączeniu szeregowym (1): y wfyłzał potrzebną/ pocieśfną/ y prawdziwą [...] naukę. *SkarŻyw* 290.

W przeciwstawieniu: »straszny ... pocieszny« (1): ma nadobnie á pocźciwie páná vpominác/ przywodząc mu ná pámięć piímó święte/ y ftráfzne y pocieśfne przykłády z niego. *RejZwierc* 42v.

W charakterystycznych połączeniach: *pocieszny(-a, -e) głos* (3), *kazanie, nauka* (6), *obecność, poselstwo, prośba, przykład, rymy, tajemnica, utwierdzenie, widzenie* (3), *wzywianie; co pocieszniego* (4), *nic; barzo pocieszny* (2), *dziwnie, mało, skutecznie, wielce; jasny a pocieszny, potężny i pocieszny, zdrowy i pocieszny.*

Wyrażenia: »pocieszne [= kondolencyjne] listy« (1): *Consolatoriae literae, Pocieśfne listi. Mącz* 400b.

»pocieszna łaskawość« (1): Boć ftráchem przerázona [*dusza moja*] wćieka od ogromney fprawiedliwości twoiey/ do pocieśfney łáfkáwości twoiey *LatHar* 154.

»pocieszna nadzieja« (1): Toć iefth pociefzna nádzyeiá/ będyeli od nas wdzięcznie przyięta/ á nie będyeli zániedbaná. *LeszczRzecz* A5.

»słowo(-a) pocieszne« = *verbum consolatorium Vulg; eloquium PolAnt* [szyk 4:3] (7): Toć fą iafne a pociefzne fłowa s. Pawła/ ołafce bożei/ y o dobrych vczyńkach *SeklWyzn* b4v; *KrowObr* 48; *Leop Zach* 1/13; *BudBib Ps* 76/9; Ná ofáték rzekł fłowo poćiefzne on ftarzec Páphnuce^{mv}: Nie fmeć fię/ Synu miły *SkarŻyw* 15, 173, 501.

Szeregi: »dobry, pocieszny« (1): Thedy odpowiedział Pan Angiołowi ktory mowił we mnie fłowá dobre/ fłowá poćiefne [*verba bona, verba consolatoria*]. *Leop Zach* 1/13.

»pocieszny a miły« (2): tedy tu o tym pociefzne á miłe náuki z ftařego y nowego zakonu y z inych kšiąg ná krotce fą wybráne *KořakSzczęřl* A2v, kt.

»pocieszny a zbawienny« (1): nye o piřaney ewányeliey to tylko rozumyeyá/ ále o wfłelkim poćiefnywe poćyefnym á zbáwyennym/ od Bogá/ bądź ná piřmye/ bądź vřtmye *KromRozm III* B7v.

a. [O ludziach (też Bogu, Maryi): A záfie tu vbogiey Grzeřznicy okazał fie być ľáfkáwym fpowiednikiem/ y pociefnym Káznodzieię *LuterMalPos* III 79.

W poľczeniu szeregowym: Aboym fyn Bozy [...] Narodził fzię nam z dziewicze, y ftał fię nam przyaczieliem y brathem pociefnym, ľáfkáwym, myľofnym *ArgWykład* 120.

W przen: szdrował Przes czyá nąm fwyathłocz fwyeczyla. [...] o poczyefchna rozo *TekstyPol* 36/145.]

2. *Przynoszący radość; radosny; miły; też: korzystny, pożyteczny* (27) : *OpecŻyw* 169v; Ia iefthem Gábriel ktory fthoię przed Bogiem/ á iefthem poľlan ábym mowił do ćiebie [tj. do Zachariasza]/ á żebymći te rzeczy poćiefne powiedzial [*haec tibi evangelizare*]. *Leop Luc* 1/19; Vbłogofłáwi was płodem y potomřtwem poćiefnym. *KarnNap* F4v; *CzechRozm* 113; *Oczko* 21; *Phil* C3; *GrabowSet* A2; *KochFrag* 50; *KořakCathOkuń* A2v; Baczyłz iáko to krotko trwáło co tu [na świećie] poćiefno było *WysKaz* 47; A ktoryż ray poćiefnieyřzy być może? *SkarKaz* 161b, 207b, 633b, 635b; [Pány niedoczekáły/ flubu poćiefnego. *KmitaTreny* C3v; Sam więcý oyciec prágnie dáru poćiefného *VergKoch* 12].

pocieszny komu (5): *RejPs* 143v; *LeovPrzep* G; nic fie poćiefnego tey Koronie nie dzieie: iedno vřtáwiczne Interregná/ trwogi/ woyny/ y mniemánia woien *PowodPr* 24; *SkarKaz* 1a; *SkarKazSej* 671a; [SenekaGórn 80].

N sgf w funkcji orzecznika [komu] (1): A choćiażbym teř nic nowego tu [tj. w tych kšięgach] nieprzyniořł/ przedię/ gdy kto częgo dobrego áľbo nařłáduie/ áľbo řzuka/ tedy to poćiefzna onemu człowiekowi być ma [*iucundum est homini*]/ ktory Rzczyřpolitey wřzego dobrego zyczy [!]. *ModrzBaz* 1.

W poľczeniach szeregowych (2): Iř iáko to tám v nich miła/ poćiefzna y weřła rzecź byľá/ tákie Páná młodego do řľubu z łoźnice wyprowadzenie *CzechEp* 167; *SkarKaz* 1a.

W przeciřstawieniach: »straszliwy (2), ciężki, trudny ... pocieszny« (4): A gorá Sion to iefť zebránie wiernych rozráduie fie/ vřlyřfáwřly ony řpráwiedliwe wyroki/ řtráľliwe zřym/ á poćiefzne pokornym vřrzavřly páná řwego wmoźnořci iego *RejPs* 143v *LeovPrzep* G; *SkarKazSej* 671a.

W charakterystycznych połączeniach: *pocieszny(-a, -e) dar, dobrodziejstwo, dzień, koniec, mieszkanie, nawiedzenie, płód, posługa, potomstwo, potrzeba, powodzenie, raj, rzecz (4), ślub, wiek, wyrok; co pocieszniejszego (2), nic (3); do końca pocieszny, dziwnie, mało; długi a pocieszny, pewny i pocieszny.*

Wyrażenia: »pocieszna nowina« (1): *Sczęśliwy čásie dżięsiejzey godziny Zechmy doczkáli poćiefzney nowiny Oto iuz przyzedł dawno požądány/ Gość niewidány. KmitaPsal A2.*

»pocieszny skutek« (2): *LatHar 623; Gdyby to było/ podobnobyłmy też poćiefzniefze skutki: náfzego łeymowania odnošili. PowodPr 67.*

Szeregi: »dobry a pocieszny« (1): *małz pewną nadzieię dobrego kończą á poćiefznego w częšliwym [!] porodzeniu. FalZioł V 18d.*

»pożyteczny (a. [użyteczny]), (i) pocieszny« (1): *nic ná nas ciężkiego nie kładąc/ nic trudnego/ y owłzem o rzecz nam łámym bárzo pożyteczną y poćiefzną nas prosząc: ábyłmy zgodę y łpolną iedność zamięłowáli SkarKazSej 671a; [Dobrodżiefstwa dawaymy, któreby co dáléy, to bárżiefy wżyteczné, poćiefzné tym co proszą były SenekaGórn 80].*

W przen (1) :

Wyrażenie: »pocieszna droga« (1): *Gotuyże theż łobie potrzeby powoli/ poki cie tu iefzcie Pan twoy chować raczy/ ná tę łwięthą á poćiefzną drogę twoię RejZwierc 136.*

a. *O człowieku (tu: o Maryi): pełna radości (1) :* *Zabyezy temu Marya łudze {łz}wemu wthen dzyen począczya yako matka poczyefzna y podwyłszy yego myedzy yego blyłszymy PatKaz I 2.*

Synonimy cf POCIESZLIWY.

Cf NIEPOCIESZNY, POCIESZLIWY